

Markkinaratkaisut / Joki-Pesola Maria

23.9.2019

Markkinatoimikunnan kokous 3/2019

Aika Tiistai 17.9.2019 klo 9:00-13:00

Paikka Helsinki, Fingrid Oyj

Jakelu	Peter Fabritius	Valio Oy
	Olli Hagqvist	Taaleri Oyj
	Johanna Haverinen, pj.	Keravan Energia Oy
	Juha Keski-Karhu	Väre Energia Oy
	Elina Lehtomäki	Caruna Oy
	Ville Väre (sijainen)	Liikennevirta Oy
	Tomi Pesonen	Metsä Group
	Heikki Rantamäki	Pohjois-Karjalan Sähkö Oy
	Jan Segerstam	Empower Oyj
	Harri Sirpoma	HELEN Oy
	Leena Sivill	HansenCX Finland Oy
	Matti Sohlman	Pohjolan Voima Oyj
	Mikael Heikkilä (sijainen)	Fortum Oyj
	Minna Arffman	Fingrid Datahub Oy (kohta 2.)
	Mikko Heikkilä	Fingrid Oyj
	Juha Hiekkala	Fingrid Oyj
	Maria Joki-Pesola, siht.	Fingrid Oyj
	Mikko Kuivaniemi	Fingrid Oyj (kohta 3.)
	Risto Lindroos	Fingrid Oyj (kohta 8.)
	Rami Saajoranta	Fingrid Oyj (kohta 7.)
	Asta Sihvonen-Punkka	Fingrid Oyj

Markkinaratkaisut / Joki-Pesola Maria

23.9.2019

Käsiteltävät asiat

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.03.

2 Ajankohtaista asiaa datahub –projektista

Minna Arffman esitteli datahub –projektin tilannetta.

Fingridin järjestelmätoteutus on aikataulussa. Projekti on vaiheistettu ja vaiheen 5 prosessidokumentaatio valmistuu 1/2020. Toimialan järjestelmätoimittajilla on testattavana nyt vaiheet 1-3. Järjestelmätoimittajista vain kolme on voinut toistaiseksi tehdä testauksia omissa tuotteissaan.

Toimialan tilannetta on selvitetty kevään ja kesän aikana ja tilanne näyttää huolestuttavalta datahubin aikataulun näkökulmasta. Kaikki Datahubille toimitetut osapuolikohtaiset käyttöönottosuunnitelmat on käyty läpi ja tästä syntynyt yhteenveto on lähetetty toimialalle. Reilu puolet yhtiöistä on aikataulussa, mutta käyttöpaikkojen määriin verrattuna on huonompi tilanne. Osa toimijoista ilmoitti keväällä solmivansa järjestelmätoimitussopimukset 8/2019 loppuun mennessä, näille toimijoille on lähetetty kysely sopimustilanteesta. Tuen ja avun tarve tarkempien käyttöönottosuunnitelmien tekemisessä on tunnistettu ja sitä pyritään parantamaan. Vastuu yhtiöiden omista käyttöönotosta on kuitenkin toimialan yrityksillä.

Markkinatoimikunnassa käydyn keskustelun pohjalta tunnistettiin haasteita toimialayritysten mahdollisuudessa kohdentaa resursseja datahubin käyttöönottoon. Todettiin myös, että yritykset ovat liian riippuvaisia järjestelmätoimittajista joiden resurssit ovat myös tiukilla. Käyttöönoton siirtäminen tulee maksamaan. Lopullinen aikataulu tullaan määrittämään käyttöönottoasetuksessa ja tällä hetkellä Fingrid käy keskusteluja EV:n ja TEM:n kanssa. Fingrid julkaisee verkkosivuillaan lisätietoa aikataulusta.

Datahubin tietokonversiossa ollaan siirtymässä vaiheeseen 3. Tiedot ja tiedon laatu on parantunut merkittävästi. Tilanne tietokonversion suhteen on hyvä.

Tällä hetkellä rakennetaan datahubin sertifiointipalvelua. Datahubin testiympäristö on valmiina toimijoiden pilottiryhmän testaukseen. Datahubin palvelusopimus luonnos on datahubin seurantaryhmässä kommentoitavana. Ollaan perustamassa datahubin teknistä käyttöönotto työryhmää ja siihen otetaan mukaan aiheesta kiinnostuneita toimialan teknisiä osaajia.

Datahubissa on valmisteltu yhdessä käyttöönotto työryhmän kanssa datahub –esite kuluttajille ja viestintämateriaalia toimialalle. Materiaalista on apua sekä kuluttajarajapinnassa että yhtiöiden omissa datahub perehdytyksissä. [Linkki](#) www-sivuille, josta materiaali löytyy.

3 FFR – uusi nopea taajuusreservi

Mikko Kuivaniemi kertoi uudesta reservimarkkinasta, joka avataan keväällä 2020. Uutta reserviä tarvitaan pienen inertian tilanteisiin. Näistä tilanteista johtuen on Ruotsissa jouduttu rajoittamaan suurinta tuotantolaitosta kolmesti vuonna 2018. Erilaisia vaihtoehtoja ongelman ratkaisemiseksi on pohdittu. Teknicaloudellisesti paras vaihtoehto on avata uusi markkina aiempaa nopeammalle reserville. FCR-D:n nopeuttaminen ei ollut mahdollista etenkin Suomessa.

Arvio tarpeesta Pohjoismaissa on yhteensä maksimissaan 300MW. Pohjoismainen ennuste on, että tarve kasvaa tulevaisuudessa. Tarve vaihtelee paljon ja koskee tilanteita, jolloin sähköjärjestelmän inertia on pieni, tyypillisesti kevät-, kesä- syysviikonloppuja ja yöaika. Tarve on vain alitaajuustilanteisiin. FFR markkinalle odotetaan uusia toimijoita ja uutta kapasiteettia, jota ei ole vielä aiemmin ollut reservimarkkinoiden käytössä. Potentiaalisia tarjoajia ovat uudenlainen kulutusjousto, tuulivoima, HVDC-yhteydet ja energiavarastot. FCR-D vaatii pidempää joustokykä (15 min), mutta FFR on vain muutaman sekunnin reserviä.

Markkina toimii niin, että kantaverkkoyhtiöt tekevät inertiaennusteen aina seuraavalle päivälle ja hankinta tehdään sen perusteella. Hankintaa ei tehdä pitkälle aikavälille. Toimikunnassa oli pohdintaa siitä, löytyykö uudelle markkinalle tarjoajia ja miten toimija tietää mille markkinalle tarjoaa kapasiteettinsa. Tämän takia FFR ja FCR-D markkinoille on mahdollista antaa yhteistarjous. Molempiin reserveihin kykenevä kapasiteetti tulee ensisijaisesti käytetyksi FFR-markkinalla ja jos sille ei ole tarvetta, otetaan kapasiteetti käyttöön FCR-D:ssä. Keskustelua herätti myös se, miten tehtaan prosessien ajossa voidaan ennakoida kahta hyvin erilaista markkinaa. Teollisuusprosessissa sekunnin ja vartin aktivoinnit voivat vaatia hyvien erilaisia toimenpiteitä ja ennakkointia.

FFR markkinan tarjonnasta ei ole olemassa ennusteita, mutta on tiedossa, että reservimyyjillä on kiinnostusta ja osa FCR-D kapasiteetista pystyy täyttämään FFR:n vaatimukset. Norjalaiset ovat pilotoineet markkinaa ja tarjontaa löytyi hyvin.

Suomalainen markkinamalli on tehty yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tekniset vaatimukset ovat jo valmiit ja toimikunnassa todettiin, että teknologianeutraalisuus on tärkeää teknisissä vaatimuksissa. Aggregointi sallitaan FFR:ssa ja pienin tarjouskoko on sama kuin FCR-D:ssä eli 1 MW. Sopimus pohjia on laadittu ja säätökokeita tehdään vuoden 2020 alusta alkaen. Keväästä 2020 alkaen on tarkoituksena alkaa hankkia FFR reserviä. Loppuvuodesta asiakkaita konsultoidaan ehdoista ja edellytyksistä.

Lisätietoja: <https://www.fingrid.fi/sahkomarkkinat/reservit-ja-saatosahko/nopea-taajuusreservi/>

Markkinaratkaisut / Joki-Pesola Maria

23.9.2019

4 Pohjoismaisen tasehallintahankkeen tilannekatsaus

Mikko Heikkilä kertoi tasehallintahankkeen ajankohtaisia asioita. Tiekartan päivitys ja sidosryhmäkonsultaatio tehtiin loppukevästä ja kesällä. Suomalaiset toimijat olivat hyvin edustettuina vastauksissa. Lausunnoissa annettuja kommentteja olivat muun muassa:

- sidosryhmät kannattivat laajalti yksitasemallin aikaisempaa käyttöönottoa,
- varttitaseelle on asetettava sitova aikataulu ja koko hankkeen aikataulutus on oltava realistinen,
- sidosryhmille on avattava syyt pohjoismaisen säätösähkömarkkinan käyttöönotolle ennen eurooppalaisia markkinoita
- rajasiirtokapasiteetin varaus aFRR markkinassa ja samoin bid filtering -toiminnallisuus (jälkimmäinen koskee erityisesti Norjan hinta-alueita, ei Suomea) herätti kysymyksiä eikä saanut varauksetonta hyväksyntää.

Tasehallintahankkeessa seuraavaksi julkaistaan päivitetty tiekartta, jonka jälkeen käynnistyy regulaatioprosessi varttitaseen uuden aikataulun vahvistamiseksi. Varttitaseen aikataulu vahvistuu prosessin jälkeen, joka todennäköisesti on aikaisintaan ensi kesänä.

aFRR -markkinan viranomaishyväksyntä on käynnissä. Kantaverkkoyhtiöt odottavat muutospyyntöjä. Markkinatoimikunnassa kysyttiin, tullaanko Pohjoismaissa ottamaan käyttöön marginaalihinta vai pay-as-bid. Haluttiin myös korostaa, että Fingridin on ajettava mallia, joka edesauttaa mahdollisimman pieniä reservihankintakustannuksia. Heikkilä kertoi, että aFRR energiemarkkinan käyttöönotossa voitaisiin mennä suoraan eurooppalaiseen PICASSO:on. Edellytyksenä on, että varttitase on otettu Pohjoismaissa käyttöön, koska kauppaa käydään vartin tuotteilla.

5 Tasehallintahankkeen asiakasyhteistyö

Maria Joki-Pesola alusti asiakkaiden vaikutuskanavista tasehallintahankkeessa ja käytiin keskustelu toimikunnan jäsenten toiveista tasehallintahankkeen asiakasyhteistyön kehittämiseksi.

Tasehallintahankkeessa on asioita, joita voidaan päättää kansallisesti ja joissa regulaatioprosessi on kansallinen. Näitä ovat muun muassa energiamittauksen siirtyminen varttiin tai tasepalveluehtojen hinnoittelurakenne. Suuri osa hankkeesta on pohjoismaista yhteistyötä ja pohjoismaisten energiaviranomaisten yhteisiä päätöksiä.

Tällä hetkellä Fingrid käy keskustelua asiakkaiden kanssa tasehallintahankkeesta asiakastoimikunnissa, kahdenvälisissä keskusteluissa, sähkömarkkinaseminaareissa sekä varttitaseen referenssiryhmässä.

Yhteenvedona keskustelusta:

- Erillistä tasehallintahankkeen referenssiryhmää ei ehdotettu perustettavan, mutta varttitaseen referenssiryhmän tehtävää ei haluttu myöskään laajentaa

Markkinaratkaisut / Joki-Pesola Maria

23.9.2019

käsittämään kaikkea tasehallintahankkeesta. Varttiin kiinteästi liittyviä asioita käsitellään varttitaseen referenssiryhmässä.

- Markkinatoimikunnan huoli ei kohdistunut keskustelun määrään tai laatuun, vaan siihen miten saada koko ala tietoiseksi sähkömarkkinamurroksesta ja siitä seuraavista toimenpiteistä. Koettiin suurempaa tarvetta informaation lisäämiselle kuin viestinnälle ja keskustelulle.
- Markkinatoimikunta korosti suomalaisten edunvalvontaorganisaatioiden sitouttamista mukaan samojen viestien välittämiseen toimialalle. Todettiin, että Fingrid käy jatkuvaa dialogia Energiategollisuuden, Paikallisvoiman ja ELFin kanssa ja yhteistyö jatkuu tiiviinä. Kaikki edellä mainitut organisaatiot ovat mm. varttitaseen referenssiryhmän varajäseniä, saavat kaiken kokousmateriaalin ja ovat usein myös läsnä kokouksissa.
- Toimikunnan jäsenet toivoivat aiheesta webinaareja.
- Todettiin, että on tarpeen pohtia mitä tasehallintahankkeen tuomat muutokset tarkoittavat eri markkinaosapuolten liiketoiminnalle. Tähän tarkoitukseen voisi toimia pohjoismaiset workshopit.

6 Asiakas esittäytyy: Metsä Group

Tomi Pesonen esitteli Metsä Groupia.

Metsä Groupin historia alkaa vuodesta 1934 Metsäliiton perustamisella. Metsä Group on vahvasti suomalainen toimija, emoyhtiön Metsäliitto Osuuskunnan omistajina ovat reilu 100 000 suomalaista metsänomistajaa. Myös tuotanto keskittyy Suomeen, mutta tehtaita on lisäksi myös Ruotsissa, Saksassa, Slovakiassa ja Puolassa.

Metsät ovat tällä hetkellä kansainvälisen keskustelun aihe. Ilmastokeskustelussa puhutaan muun muassa hiilinieluista ja metsien käytöstä. Metsä Groupin omistajien metsien kasvu on isompaa kuin käyttö. Koko tuotteiden prosessia tarkasteltaessa hiilen käyttö on negatiivinen eli toimii hiilinieluna.

Metsä Groupin kestävä kehityksen tavoitteet 2030 sisältää tavoitteen siirtyä fossiilittomiin tehtaisiin. Tavoite on saavutettavissa, mutta on haastava. Tavoitteeseen pyritään esimerkiksi lopettamalla turpeen käyttö ja mahdollisesti sähköistämällä prosesseja. Isoin haaste on korvata maakaasu ja nestekaasu. Sellutehtaat ovat sähköliomavaraisia eli tuottavat oman käytön lisäksi sähköä ja myös lämpöä myytäväksi.

Metsä Group ei enää valmista sanoma- tai aikakauslehtipaperia. Sen sijaan kasvavaa liiketoimintaa ovat sellun lisäksi pehmopaperit liittyen kaupungistumiseen ja elintason nousuun mm. Itä-Euroopassa. Myös kartongilla on kysyntää, jonka kasvu johtuu muun muassa elintarvikepakkauksissa. Metsä Spring on innovaatioyhtiö, joka kehittää mm. uudenlaisia tekstiilikuituja.

Toimintaan vaikuttaa merkittävästi regulaatio esimerkiksi metsien sivutuotteiden ohjauksen ja päästökaupan kautta. Regulaatio aiheuttaa myös paljon työtä.

Markkinaratkaisut / Joki-Pesola Maria

23.9.2019

Metsä Board on tasevastaava, aktiivinen DA ja ID markkinoilla sekä toimii jonkin verran reservimarkkinoilla. Reservimarkkinat eivät kuitenkaan merkittävästi ohjaa liiketoimintaa. Kiinnostus kohdentuu osallistumisen lisäksi siihen, että Pohjoismaiset reservimarkkinat toimivat tehokkaasti ja kustannukset minimoidaan. Metsä Board osallistuu myös Olkiluodon järjestelmäsuojaan.

7 Fingridin palveluiden kehittäminen

Fingridissä on työstetty palvelurakennetta ja Rami Saajoranta kertoi työn tuloksista.

Fingridin pääpalveluita on kaksi: kantaverkkopalvelut ja sähkömarkkinapalvelut. Molemmille on mietitty arvolupaukset. Lupausten kautta asetetaan molemmille palveluille tavoitteita vuodelle 2020. Tavoitteen asetantaan toivotaan ehdotuksia syksyn aikana.

Käytiin keskustelu sähkömarkkinapalvelun lupauksista, jotka toimikunta totesi hyväiksi. Lupaukset ovat: *Fingrid on markkinamyönteisin kantaverkkoyhtiö. Tarjoamme sähkömarkkinatoimijoille yhtenäisen sähkökaupan tarjousalueen Suomessa ja hyödyt avoimista eurooppalaisista sähkömarkkinoista.*

Toimikunta keskusteli Fingridin tarjoamasta sähkömarkkinainformaatiosta ja siirtymisestä reaaliaikaiseen tietoon. Todettiin, että osa reaaliaikatedon julkaisemisesta on päätettävä pohjoismaisesti. Fingrid olisi valmis suurempaan läpinäkyvyyteen. Järjestelmän tilasta kertova tieto on tulossa vuoden lopulla aikaisempaa laajemmin julkiseksi.

8 Ajankohtaisia lyhyesti (30 min)

- Nordic Unavailability Collection System (NUCS) go live

Juha Hiekkala kertoi, että pörssikilpailun myötä pohjoismaiset kantaverkkoyhtiöt tulevat tarjoamaan Nord Poolin UMM-järjestelmän kanssa rinnakkainen informaatiokanavan keskeytystietojen ilmoittamiseen. Riippumatta siitä, kumpaa järjestelmää markkinatoimija jatkossa käyttää, työskentelyä tulisi voida jatkaa ns. yhden luukun periaatteella. Tällä hetkellä tämä ei kuitenkaan ole mahdollista.

Markkinatoimikunta keskusteli yhden luukun periaatteen merkityksestä ja kannusti Fingridiä yhdessä muiden pohjoismaisten kantaverkkoyhtiöiden kanssa jatkamaan NUCS-järjestelmän kehitystä. Järjestelmä tulisi tehdä käyttäjäystävälliseksi, vaikka siihen menisi hieman enemmän aikaa.

- Round-table flexibility työpajan tuloksia

Risto Lindroos kertoi työpajan keskustelusta. Projektiraportti on tarkoitus julkaista marraskuun loppuun mennessä.

Työpajaan osallistuneet näkivät reservi- ja joustomarkkinoiden toiminnan esteinä muun muassa: 5 MW tarjouskoon, aggregointijärjestelyt ja teknisten vaatimusten todentaminen hyväksyttämisen prosessin jokaisen muutoksen yhteydessä. Tärkeänä asiana nostettiin itsesäätömahdollisuus, kun taas tarjoustenjättöprosessi nähtiin hankalana.

Markkinaratkaisut / Joki-Pesola Maria

23.9.2019

Keskusteltiin yksittäisen kuluttajan kiinnostuksesta kulutusjoustoon. Kuluttajalle jouston on oltava automaattista ja näkymätöntä. Tulevaisuudessa tarvitaan asiakaskeskeinen vähittäismarkkinamalli.

Joustomarkkina, jossa joustoja käytetään verkkoinvestointien sijasta, on asiana toistaiseksi tuntemattomampi, mutta siihen on hiljalleen kasvavaa kiinnostusta.

- Ehdotuksia seuraavan kokouksen aiheiksi
 - Pohjoismainen hinta-alue selvitys
 - Reservien määrä ja laatu: selvitys siitä millaisia vaikutuksia olisi kansantaloudelle sekä taajuuden laadulle, jos vähennettäisiin reservituotteiden määrää
 - Flexibility raportti
 - Esitys keskeytyssuunnittelun periaatteista siirtyi tästä kokouksesta joulukuun kokouksen agendalle
 - aFRR reservien säädön periaatteet